

Остоја КАЛАБА*

ВИДЕО-НАДЗОР У СТАМБЕНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА У ПРАКСИ ОРГАНА ДРЖАВА
ЧЛАНИЦА ЕУ НАДЛЕЖНИХ
ЗА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ¹

Апстракт

Фокус овог рада биће на анализи улоге и примене видео-надзора у стамбеним заједницама са посебним освртом на изазове, ризике и дилеме приликом његовог увођења и примене у државама чланицама ЕУ. Посебна пажња биће посвећена пракси надлежних надзорних тела и судова држава ЕУ поводом обраде података о личности коју врше стамбене заједнице употребом видео-надзора, указујући на потенцијалне грешке и истовремено истичући препоруке за одговорну, ефикасну и пре свега правно ваљану примену ових система заштите у стамбеним заједницама.

Кључне речи: стамбене заједнице, подаци о личности, видео-надзор, ГДПР, ЕУ.

1. УВОД

Доступност система видео-надзора многоструко је увећана са развојем интернета, услед масовног присуства дигиталних ИП камера на тржишту (камере које користе Интернет протокол за пренос података и контролу слике преко рутера и свичера). Једноставна употреба различитих облика видео-надзора омогућила је лако манипулисање снимљеним материјалом, његово издвајање, интервенисање на снимку, те дељење забележеног снимка на платформама попут Youtube или на друштвеним мрежама, што често доводи до нежељених ситуација, које могу имати значајне

* Докторанд, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Република Србија, саветник у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, kalaba.ostoja@gmail.com.

¹ Рад представља први део интегралног истраживања чији су резултати изложени у виду усменог саопштења на тему „Видео надзор у стамбеним заједницама и заштита података о личности у праву и пракси ЕУ и Републике Србије“, на Међународном научном скупу „Савремени изазови у остваривању и заштити људских права“, одржаном 23. и 24. маја 2025. године у Косовској Митровици на Правном факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

последнице по живот појединца. Инсталирање Уградња и употреба ових система ради различитих врста контроле постали су глобална опсесија, а управо свеопшта присутност видео-надзора и његово стално унапређивање указују на потребу за прецизним и недвосмисленим нормативним уређењем те области. Неконтролисано и стихијско коришћење ових уређаја нарушава правну сигурност и угрожава приватност физичких лица. Употреба различитих облика видео-надзора у Републици Србији, како у јавном, тако и у приватном сектору, иницира низ питања у области заштите података о личности, која област је у нашој земљи нераздвојиво везана за нормативна решења у Европској унији. Нова европска регулатива у области заштите података о личности има значајан, а може се констатовати и пресудан утицај на домаћу регулативу. Нормативно уређење видео-надзора у Републици Србији, као специфичног облика обраде података о личности, из тог разлога треба сагледати у компаративном смислу, поређењем са прописима у Европској унији (Петровић З., 2024, 59-60).²

Ради јаснијег сагледавања правног оквира заштите података о личности у контексту употребе система видео-надзора потребно је указати на неколико битних начела и одредби из Опште уредбе о заштити података о личности ЕУ (ГДПР)³. Наиме, свако ко врши било коју радњу обраде података о личности, мора бити у могућности да у сваком тренутку „предочи примену“ општих начела обраде у складу са принципом одговорности за поступање (члан 5 (2) ГДПР).

У чл. 5. ГДПР прописана су начела обраде података о личности, у која поред претходно поменутог спадају: начело законитости, поштења и транспарентности обраде подразумева да се подаци о личности морају обрађивати законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе (члан 5 (1) (а) ГДПР); начело ограничења у односу на сврху обраде, које налаже да се лични подаци прикупљају у сврхе конкретно одређене, изричите, оправдане и законите, и даље се не могу обрађивати на начин који није у складу са тим сврхама (члан 5 (1) (б) ГДПР); начело минимизације података, односно коришћења минималног -најмањег могућег обима података, где се захтева да подаци о личности који се обрађују морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде (члан 5 (1) (ц) ГДПР); начело тачности података, којим се истиче да подаци о личности морају бити тачни и, ако је то неопходно, ажурирани, уз напомену да се,

² Потребно је осврнути се и на то „...да је право на приватност и заштиту података о личности једно од основних права и људских слобода. Она је неодвојива од карактера политичког система једног друштва. Реч је о реципрочном утицају, јер друштва заснована на идејама попут владавине права и људских слобода заузимају највише позиције на скали поштовања приватности грађана. Напротив, у ауторитарно „обојеним“ друштвима концепт владавине је усмерен ка девастацији приватног живота грађана.“ (Petrović, D. 2022. 484.)

³ Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27.04.2016. о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности, слободном кретању таквих података и стављању Директиве 95/46/ЕЗ ван снаге (Општа уредба о заштити података – ГДПР)

узимајући у обзир сврху обраде, морају предузети све разумне мере којима се обезбеђује да се нетачни подаци о личности без одлагања избришу или исправе (члан 5 (1) (д) ГДПР); начело ограничења чувања података, који истиче потребу да ће се подаци о личности чувати у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде (члан 5 (1) (е) ГДПР); начело интегритета и поверљивости података установљава обавезу да ће се подаци о личности обрађивати на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера (члан 5 (1) (ф) ГДПР).⁴ (Калаба О., 2023, 44-45)

Поред тога, чланом 6. ГДПР предвиђено је, између осталог, да је обрада законита само ако је испуњен један од алтернативно прописаних услова.⁵ Такође, у контексту заштите права лица на које се подаци односе и могућности остваривања права поводом обраде података о личности извршених путем система видео надзора потребно је указати и на члан 13. ГДПР који регулише које информације се морају пружити када се лични подаци прикупљају од лица на које се подаци односе.⁶

⁴ Више о начелима погледати и: Christopher Kuner, Lee A. Bygrave, Christopher Docksey, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary*, Oxford University Press, New York, 2020., pp 309-320

⁵ Према члану 6. ГДПР, између осталог, наводи се да је обрада законита ако је испуњен један од следећих прописаних услова: (а) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; (б) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; (ц) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковоаца; (д) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; (е) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковоаца; (ф) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковоаца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

⁶ Члан 13. ГДПР прописује, између осталог, да ако се подаци о личности прикупљају од лица на које се односе, руковалац је дужан да у тренутку прикупљања података о личности том лицу пружи следеће информације: 1) о идентитету и контакт подацима руковоаца, као и његовог представника, ако је он одређен; 2) контакт податке лица за заштиту података о личности, ако је оно одређено; 3) о сврси намераване обраде и правном основу за обраду; 4) о постојању легитимног интереса руковоаца или треће стране, ако се обрада врши на основу члана 6. став 1. тачка (ф) ГДПР; 5) о примаоцу, односно групи прималаца података о личности, ако они постоје; 6) о чињеници да руковалац намерава да изнесе податке о личности у другу државу или међународну организацију, као и о правном основу на којем се заснива пренос података. Такође, наводи се и то да је уз информације из става 1. овог члана, руковалац дужан да у тренутку прикупљања података о личности лицу на које се подаци односе пружи и следеће додатне информације које могу да буду неопходне да би се обезбедила поштена и транспарентна обрада у односу на то лице: 1) о року чувања података о личности или, ако то није могуће, о критеријумима за његово одређивање; 2) о постојању права да се од руковоаца

У овом контексту потребно се осврнути и на Смернице Европског одбора за заштиту података о личности (ЕДПБ)⁷ о обради података о личности путем видео-надзора,⁸ (у даљем тексту: Смернице), у којима се, између осталог, наводи да видео-надзор није нужно потребан ако постоје друга средства помоћу којих је могуће остварити сврху. У противном, прети опасност да променимо културне норме, што би могло довести до прихватања недостатка приватности као полазне тачке.⁹ Такође, истиче се и то да би руковалац, под претпоставком да жели спречити противправна дела повезана с имовином, уместо увођења система видео-надзора, требало да предузме алтернативне сигурносне мере, као што су: постављање оgrade око поседа, организација редовног обиласка особља обезбеђења, ангажовање портира, постављање боље расвете, постављање сигурносних брава, уградња противпровалних прозора и врата или nanoшење антиграфитних премаза или фолија на зидове. Те мере могу бити једнако делотворне у спречавању провале, крађе и вандализма, као и систем видео-надзора. Руковалац мора у сваком појединачном случају оценити јесу ли такве мере разумно решење. Даље се наводи и то да је пре увођења система камера руковалац дужан оценити на којим су местима и у које време мере видео-надзора стварно нужне. Обично ће надзорни систем који се активира ноћу или ван редовног

захтева приступ, исправка или брисање његових података о личности, односно постојању права на ограничење обраде, права на приговор, као и права на преносивост података; 3) о постојању права на опозив пристанка у било које време, као и о томе да опозив пристанка не утиче на допуштеност обраде на основу пристанка пре опозива, ако се обрада врши на основу члана 6. став 1. тачка (а) или члана 9. став 2. тачка (а) ГДПР; 4) о праву да се поднесе притужба надлежном надзорном телу; 5) о томе да ли је давање података о личности законска или уговорна обавеза или је давање података неопходан услов за закључење уговора, као и о томе да ли лице на које се подаци односе има обавезу да да податке о својој личности и о могућим последицама ако се подаци не дају; 6) о постојању аутоматизованог доношења одлуке, укључујући профилисање из члана 22. ст. 1. и 4. ГДПР, и, најмање у тим случајевима, сврсисходне информације о логици која се при томе користи, као и о значају и очекиваним последицама те обраде по лице на које се подаци односе. Ако руковалац намерава да даље обрађује податке о личности у другу сврху која је различита од оне за коју су подаци прикупљени, руковалац је дужан да пре започињања даље обраде, лицу на које се подаци односе, пружи информације о тој другој сврси, као и све остале битне информације из става 2. овог члана. Ако је лице на које се подаци односе већ упознато са неком од информација из ст. 1. до 3. овог члана, руковалац нема обавезу пружања тих информација.

⁷ Европски одбор за заштиту података о личности – ЕДПБ је независно тело основано 2018. године које се стара и обезбеђује доследну примену Опште уредбе о заштити података (ГДПР) и Директиве (ЕУ) 2016/680 о заштити појединаца у вези с обрадом личних података од стране надлежних органа у сврхе спречавања, истраге, откривања или гоњења за кривична дела или извршавања кривичних санкција и о слободном кретању таквих података (тзв. Полицијска директива) у свим државама чланицама ЕУ, и промовише и омогућава сарадњу између држава, укључујући и ону у погледу спровођења прописа из области заштите података о личности. (https://www.edpb.europa.eu/edpb_en - приступљено 22.10.2025.)

⁸ EDPB Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices (Version 2.0), Adopted on 29 January 2020

⁹ *Ibid.*, ст. 6

радног времена задовољити потребе руковоаца у погледу спречавања било каквих опасности које прете његовој имовини.¹⁰

У оквиру овог рада биће анализирана употреба система видео-надзора у стамбеним заједницама кроз праксу надзорних тела за заштиту података о личности и судова држава чланица ЕУ, како би се указало на начине поступања ових органа и издвојиле смернице и схватања којим се ови надлежни органи руководе приликом одлучивања о оправданости и правној заснованости примене ових система заштите у стамбеним заједницама у државама ЕУ.¹¹

2. ОБРАДА ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ УПОТРЕБОМ ВИДЕО-НАДЗОРА У СТАМБЕНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА У ПРАКСИ СУДА ПРАВДЕ ЕУ

Питањем употребе система видео-надзора у заједничким деловима стамбене зграде бавио се Суд правде ЕУ у предмету *TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA*¹². Иако је реч о примени прописа ЕУ који је правни претходник садашњој Општој уредби о заштити података (ГДПР), Суд правде ЕУ је указао на неколико стандарда које би требало применити приликом увођења ових система у стамбеним заједницама, руководећи се начелима која су примењива и у ГДПР:

- 1) Надзор који се спроводи снимањем (сачињавањем) видео-записа лица, похрањеног на уређај за трајно снимање, представља аутоматску обраду података о личности. Сагласно томе, систем видео-надзора путем камере треба сматрати аутоматском обрадом података о личности када постављени уређај омогућава снимање и похрањивање података о личности попут слика које омогућавају утврђивање идентитета физичких лица.¹³
- 2) Свака обрада података о личности мора, с једне стране, бити усклађена с начелима обраде, и с друге стране, одговарати једном од услова предвиђених у одредби која говори о законитости обраде података о личности. Другим речима, да би се обрада података о личности могла сматрати законитом, мора бити обухваћена једним од случајева предвиђених у одредби релевантног прописа ЕУ која регулише законитост

¹⁰ *Ibid.*, ст. 24-26.

¹¹ Напомена: анализа употребе система видео-надзора у стамбеним заједницама у Републици Србији кроз праксу Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као други део интегралног истраживања, биће презентована у оквиру другог (дела) рада.

¹² *TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA*, Case C-708/18, ECLI:EU:C:2019:1064, 10.12.2019.

(<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=video%2Bsurveillance%2Bresidential%2Bbuildings&docid=221465&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2244280#ctx1> – приступљено 08.03.2025.).

¹³ *TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA*, *Op cit.*, ст. 34 – 35.

обrade, уз напомену да је тим чланом утврђен исцрпан и таксативан попис случајева у којима се обрада података о личности може сматрати законитом, те да државе чланице не могу ни додати нове одредбе том члану у погледу законитости обраде података о личности нити предвидети додатне захтеве којима би се изменио досег неког од шест услова предвиђених у том члану.¹⁴

Суд правде ЕУ је указао и на то да је као један од правних основа за обраду података о личности тада важеће Директиве 95/46/ЕЗ¹⁵, а што је уврштено и у ГПДР, и установљавање постојања легитимног интереса руковоаца или треће стране. Тумачећи ову одредбу поменути суд наводи да су за установљавање овог правног основа предвиђена три кумулативна услова ради испуњења законитости обраде података о личности. Прво, да је сврха обраде легитимни интерес руковоаца или треће стране, односно страна којима се подаци откривају; друго, да је обрада података о личности неопходна за остварење тог легитимног интереса; и треће, да над тим легитимним интересима нису претежнија основна права и слободе лица на које се подаци односе, а који захтевају заштиту података о личности, те да се у случају постојања овог легитимног интереса не захтева испуњење услова који се односи на престанак лица на које се подаци односе.¹⁶

Примењујући претходне стандарде на конкретан случај, Суд правде ЕУ указује да се циљ који руковалац (у овом случају стамбена заједница) настоји постићи постављањем система видео-надзора, као што је онај о којем је реч у главном поступку, односно заштита имовине, здравља и живота сувласника зграде, може квалификовати као „легитимни интерес”, те да је први услов стога начелно испуњен. Међутим, треба имати на уму и то да је овај суд указао да руковалац, односно трећа страна којој се подаци откривају мора имати легитимни интерес који оправдава ту обраду, те да тај интерес на датум почетка обраде мора бити постојећи и стваран, а не хипотетички. Закључујући испитивање овог услова, Суд правде ЕУ наводи да се, у ситуацији попут оне о којој је реч у главном поступку, може сматрати да је услов који се односи на постојећи и стваран интерес испуњен, с обзиром на то да је истакнуто да је пре успостављања система видео-надзора било крађа, провала и вандализама, и то упркос томе што је на улазу у зграду био постављен сигурносни систем са интерфоном и читачем магнетне картице која је била доступна само станарима.¹⁷

Испитујући испуњеност услова који се односи на неопходност обраде података о личности ради остварења легитимног интереса, Суд правде ЕУ указује да одступања од начела заштите података о личности и његова ограничења треба

¹⁴ *Ibid.*, ст. 36 – 38.

¹⁵ Директива 95/46/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24.10.1995. о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и о слободном кретању таквих података.

¹⁶ *TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA*, *Op cit.*, ст. 40 – 41.

¹⁷ *TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA*, *Op cit.*, ст. 42 – 45.

предвидети у границама оног што је строго нужно. Тим се условом налаже да се провери може ли се легитимни интерес обраде података о личности који се остварује путем видео-надзора о којему је реч у главном поступку и који се у суштини састоји од осигурања имовине и лица те спречавања чињења противправних дела, разумно на једнако учинковит начин постићи другим средствима којима се мање задире у основна права и слободе лица на које се подаци односе, конкретно у права на поштовање приватног живота и заштиту података о личности. Уз претходно, услов који се односи на неопходност обраде података о личности мора се испитати заједно с такозваним начелом „минимизације података“, према којем прикупљени подаци о личности морају бити примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде. Према чињеницама у конкретном случају, поменути суд закључује да су захтеви који се односе на сразмерност обраде података, о којој је реч у главном поступку, узети у обзир. Наиме, неспорно је да су првобитно биле предузете алтернативне мере, које су се састојале од постављања на улаз у зграду сигурносног система са интерфоном и читачем магнетне картице која је била доступна само станарима, али су се показале недовољним. Уз то, предметни уређај за видео-надзор ограничен је само на заједничке делове зграде у сувласништву и на улазе у зграду. Међутим, сразмерност обраде података путем уређаја за видео-надзор мора се оценити с обзиром на конкретне модалитете постављања и рада тог уређаја, којима се мора ограничити његов утицај на права и слободе лица на које се подаци односе, али уједно и осигурати делотворност предметног система видео-надзора. Стога, услов који се односи на неопходност обраде података о личности подразумева да руковалац мора испитати, на пример, да ли је довољно да се видео-надзор користи само ноћу или изван уобичајеног радног времена, да ли је потребно блокирати или замутити слике снимљене у подручјима где надзор није потребан и сл.¹⁸

У погледу услова која се односи на постојање основних права и слобода лица на које се подаци односе која превладавају над оправданим интересом руковоаца или треће стране односно страна којима се подаци откривају, оцена испуњености тог услова захтева вагање предметних супротстављених права и интереса, с обзиром на конкретне околности сваког појединачног случаја, у оквиру којег се у обзир морају узети важност права лица на које се подаци односе и која произлазе из чланова 7 и 8 Повеље о основним правима ЕУ.¹⁹ С тим у вези, Суд правде ЕУ напомиње да из судске праксе овог суда произлази да се за потребе спровођења таквог вагања може узети у обзир чињеница да тежина повреде основних права лица на које се подаци

¹⁸ *Ibid.*, ст. 46 – 51.

¹⁹ Чланом 7. Повеље о основним правима ЕУ предвиђена је обавеза поштовања приватног и породичног живота, док је чланом 8. ове повеље предвиђена обавеза поштовања права на заштиту података о личности (Charter of fundamental rights of the European Union 2012/C 326/02, Official Journal of the European Union C 326/391)

односе може варирати зависно од могућности приступа предметним подацима у изворима доступним јавности, те да, за разлику од обраде података из извора доступних јавности, обрада података који произлазе из извора који нису доступни јавности подразумева да ће информације о приватном животу лица на које се подаци односе од тада бити познате руковоацу и, зависно од случаја, трећој страни односно странама којима се подаци откривају. Ту тежу повреду права лица на које се подаци односе, загарантованих члановима 7 и 8 Повеље ЕУ, треба узети у обзир и одвагати са легитимним интересом руковоаца или треће стране односно страна којима се подаци откривају. Мерило које се односи на тежину повреде права и слобода лица на које се подаци односе битан је елемент вагања односно стављања у равнотежу у сваком поједином случају. У том погледу, између осталог, треба узети у обзир природу предметних података о личности, посебно њихову потенцијалну осетљивост, као и природу и конкретне модалитете њихове обраде, нарочито број особа које имају приступ тим подацима и модалитете приступа тим подацима. За потребе тог вагања такође су релевантна разумна очекивања лица на које се подаци односе да се његови подаци о личности неће обрађивати када он у околностима случаја не може разумно очекивати да ће се ти подаци даље обрађивати. На крају, ти се елементи морају вагати с обзиром на важност оправданог интереса за све сувласнике дотичне зграде који се у овом случају настоји остварити предметним системом видео-надзора, у делу у којем се њиме у основи настоји осигурати заштита имовине, здравља и живота наведених сувласника.²⁰

С обзиром на све претходно наведено, Суд правде ЕУ закључује да се праву ЕУ не противе одредбе националног прописа којима се допушта постављање система видео-надзора, попут система о којем је реч у главном поступку који је постављен у заједничким деловима стамбене зграде, ради остварења легитимних интереса који се састоје од осигурања безбедности и заштите лица и имовине, без пристанка лица на које се подаци односе, ако обрада података о личности путем предметног система видео-надзора испуњава претходно описане услове, а што је на националном надлежном органу да, примењујући ове стандарде на конкретне околности случаја, провери и утврди.²¹

На основу анализе Суда правде ЕУ може се закључити да је веома детаљно приступљено утврђивању релевантних интереса, како стамбене заједнице, тако и права лица на које се подаци односе указујући на важност успостављања одговарајуће равнотеже и истичући да одступања од начела заштите података о личности и његова ограничења треба предвидети у границама оног што је строго нужно, односно неопходно водећи рачуна о околностима сваког конкретног случаја. Може се закључити да је Суд правде дао у довољној мери јасне смернице и основу коју

²⁰ TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA, *Op cit.*, ст. 52 – 59.

²¹ *Ibid.*, ст. 60.

надлежни органи држава чланица ЕУ треба да следе како би успоставили што је могуће уједначенији приступ приликом одлучивања о испуњеност услова који се односе на неопходност обраде података о личности употребом видео-надзора ради остварења легитимног интереса стамбених заједница који се огледа заштити имовине, здравља и живота станара.

3. СТАМБЕНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ВИДЕО-НАДЗОР У ПРАКСИ НАДЗОРНИХ ТЕЛА И СУДОВА НЕКИХ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕУ

3.1. Аустрија

Одлуком надзорног тела за заштиту података о личности Аустрије²² утврђено је да успостављени видео-надзор стамбеног комплекса ради спречавања крађе, оштећења имовине и присуства нежељених лица у простору комплекса, представља озбиљно мешање у основно право на приватност и заштиту података о личности лица на које се подаци односе.

У овом случају руковалац - стамбена заједница, поставила је 38 (активних) видео-камера и увела електронски систем контроле приступа у стамбени комплекс након повећаног броја провала у подрумске просторије. Ове две мере су спроведене у истом периоду. Камере су обухватале подручје лифта и ходника, капију у гаражи и улаз у гаражу са степеништа, просторију за бицикле, простор испред ње и простор за колица, простор ходника испред просторије за одлагање смећа, просторију за одлагање смећа, просторе ходника испред две дечије играонице, укључујући улазне просторе у зграду (главни, бочни и дворишни улаз). Улазна врата станова и лични простори станара искључени су из видокруга камера и/или учињени непрепознатљивим, док друге осетљиве области (поштански сандучићи, улази у подрумске просторије за становање, јавне површине) не би били снимљени или би постали непрепознатљиви неповратним зацрњивањем слике камере. Лица на које се подаци односе - станари и други посетиоци стамбене заједнице о томе су обавештени путем билтена и на огласној табли у комплексу. Снимање почиње чим се детектује кретање у области снимања. Снимци се чувају највише 72 сата, након чега се

²² Datenschutzbehörde (DSB Austria), DSB-D213.1759, ECLI:AT:DSB:2023:2023.0.159.938., 04.08.2023. ([https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=a7b24335-c8ff-4037-b767-ec7682ae6647&Position=1&SkipToDocumentPage=True&Abfrage=Dsk&Entscheidungsart=Undefined&Organ=Undefined&SucheNachRechtssatz=True&SucheNachText=True&GZ=&VonDatum=01.01.1990&BisDatum=&Norm=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=ZweiWochen&ImRisSeitForRemotion=ZweiWochen&ResultPageSize=100&Suchworte=DSGVO&Dokumentnummer=DSBT_20230804_2023_0_159_938__00](https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=a7b24335-c8ff-4037-b767-ec7682ae6647&Position=1&SkipToDocumentPage=True&Abfrage=Dsk&Entscheidungsart=Undefined&Organ=Undefined&SucheNachRechtssatz=True&SucheNachText=True&GZ=&VonDatum=01.01.1990&BisDatum=&Norm=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=ZweiWochen&ImRisSeitForRemotion=ZweiWochen&ResultPageSize=100&Suchworte=DSGVO&Dokumentnummer=DSBT_20230804_2023_0_159_938__00;)); https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Dsk/DSBT_20230804_2023_0_159_938__00/DSBT_20230804_2023_0_159_938__00.html - приступљено 17.03.2025.).

аутоматски бришу. За то време могуће је, пратећи техничка упутства, деактивирати аутоматско брисање на одређени период у случају одређеног догађаја (провале, крађе и сл.). Након што се провера догађаја заврши, подаци ће бити избрисани. Не сачињавају се звучни записи. У употреби су три рачунара, од којих су два за снимање и један за приказ снимака. Рачунари су заштићени лозинком и само ограничен број људи има приступ просторијама у којима се они налазе, док су камере постављене у дечијој играоници лажне. Сви снимачи и рачунари се налазе у просторијама у које ни станари ни посетиоци немају приступ. Подаци би се такође обрађивали само локално, без повезивања на интернет. Све административне функције на видео камерама су заштићене лозинкама. Приступ уживо сликама и снимцима је могућ само уношењем лозинке. Систем видео камера је означен стандардизованим знаковима на свим приступним вратима, док информативни знакови садрже QR код за даље информације о заштити података.²³

Надзорно тело Аустрије је истакло да се према члану 6 (1)(ф) ГДПР и пракси Суда правде ЕУ, постављање система видео-надзора ради заштите имовине и лица може квалификовати као *оправдани интерес*, али да свака обрада података мора бити у складу са принципима обраде наведеним у члану 5(1) ГДПР, посебно принципом *минимизације података* према члану 5(1)(ц) ГДПР, те да ове одредбе представљају правно обавезујуће прописе који се морају узети у обзир приликом процене законитости дотичне обраде података о личности.²⁴

Што се тиче снимања површина које покривају просторе улаза, лифтова, степеништа и ходника, према наводима стамбене заједнице намена ових видео камера је да спрече присуство нежељених лица у згради и имају додатну сврху спречавања крађе. Сходно претходном, станари и њихови посетиоци се евидентирају сваки пут када уђу и изађу из стамбене зграде, као и делимично у згради када користе лифт, степенице и ходнике. Надзорно тело је у погледу сврхе која се односи на спречавање приступа нежељеним лицима стамбеном комплексу навело да је ова сврха већ постигнута истовременом уградњом електронског система контроле приступа и да је тиме онемогућен улазак у стамбени комплекс особама које немају дозволу за приступ и да, из угла органа за заштиту података, овај електронски приступни систем представља мање рестриктивно средство за постизање предвиђене сврхе, док је, у вези с додатном сврхом спречавања крађе, закључено да се то може постићи ограничавањем подручја снимања. Имајући у виду наводе стамбене заједнице о претходним покушајима и крађама пакета и поште станара са сабирних места логистичког или поштанског предузећа, и ради спречавања ових догађаја, према ставу аустријског надзорног тела, стамбена заједница као руковалац подацима, ову сврху може постићи ако је снимање видео камерама ограничено на сабирне тачке

²³ *Ibid.*, одељак А тач. 3., одељак Ц тач. 2.

²⁴ Datenschutzbehörde (DSB Austria), *Op cit.*, одељак Д. 2. и Д.2.1.

логистичког или поштанског предузећа, а да подручје изван тога (улазни простор) није покривено видео-надзором, те да у светлу члана 5 (1) (ц) ГДПР, ово представља много блажи начин за постизање наведене сврхе.

Анализирајући утврђено чињенично стање и поменуте одредбе ГДПР, те водећи се Смерницама за обраду података о личности путем видео уређаја ЕДПБ-а, аустријско надзорно тело је заузело став да камере које снимају подручја као што су улазни простори (главни, бочни и дворишни улаз), подручја лифта, ходника и степеништа нису у складу са принципом „минимизације података“ те да представљају несразмерно и озбиљно мешање у основно право на приватност и заштиту података о личности станара, њихових посетилаца и трећих лица (нпр. пошиљалаца пакета и поште). Напоменуто је и да у конкретном случају преовлађује заштита права лица на које се подаци односе, јер нема потребе за обрадом података путем камера која обухватају претходно поменута подручја, те је сагласно томе донето решење о забрани обраде података путем камера која обухватају наведене просторе.²⁵

Када је реч о камерама које покривају површине ходника испред просторија за одлагање смећа, као и ходника испред дечијих играоница, просторија за бицикле и колица, надзорно тело сматра да није неопходно ради спречавања оштећења и крађе имовине да видео надзор обухвата ове просторе. У одлуци надзорног тела истиче се да је довољно у складу са начелом минимизације података, снимати само унутрашњост просторија за одлагање смећа, просторија за бицикле и колица. Када је реч о дечијим играоницама надзорно тело наводи да уградња електронског система контроле приступа представља мање рестриктивно средство за задржавање нежељених особа ван тих просторија, а да што се тиче сврхе спречавања крађе и оштећења имовине у дечијим играоницама, упркос могућностима које су му биле на располагању, одговорно лице није пружио објективан доказ о постојању угрожености овог простора нити да се није мање инвазивним средствима могла постићи идентична сврха.²⁶

У погледу видео надзора који је обухватао капију у гаражи и улаз у гаражу са степеништа, надзорно тело је става да се они станари који имају дозволу за коришћење гараже евидентирају сваки пут када уђу и изађу. Међутим, треба напоменути да је интензитет или дубина интервенције мање озбиљна него у улазним просторима зграде и да је недавно дошло до инцидента у којем је сам станар активирао пожарни аларм у паркинг гаражи. Повреда принципа обраде података није очигледна и оправдани интереси одговорних лица и трећих лица (осталих станара стамбене заједница) који паркирају у гаражи преовлађују над правима лица на које се

²⁵ *Ibid.*, одељак Д.2.1 а).

²⁶ Datenschutzbehörde (DSB Austria), *Op cit.*, одељак Д.2.1 б).

подаци односе када је реч о просторима капије гараже и улаза у гаражу са степеништа.²⁷

Закључујући своју одлуку, аустријски надзорни орган је навео да је у својој укупној правној оцени предметног случаја, узео у обзир да су се крађе и штете на имовини дешавале у прошлости и да су се, како је стамбена заједница доследно наводила у својим изјавама, у објекту више пута налазиле особе које ту не станују. Помоћу електронског система контроле приступа, који је уграђен истовремено са видео надзором, стамбена заједница је – као што је већ објашњено – одабрала блажи начин да оствари своју сврху контроле приступа згради. Што се тиче крађа и оштећења имовине у бициклани и просторији за одлагање отпада и у гаражном простору, надзорно тело такође налази да су видео камере корисне и неопходне, да се мање рестриктивна средства не чине прикладним, као и да стално ангажовање особља обезбеђења није економски исплативо. Међутим, свеобухватни надзор лифта, степеништа, ходника и улаза представља несразмерно и озбиљно мешање у основно право на приватност станара и њихових посетилаца. Овај став надзорно тело образлаже применом концепта *личне сфере живота* и праксом Европског суда за људска права (ЕСЉП)²⁸, из које произлази да фотографије снимљене у приватној сфери, стални нежељени надзор и осећај прогона представљају повреду личног права на поштовање приватне сфере и приватности особе, заштићених чланом 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (ЕКЉП)²⁹. Заштита приватности станара од таквих мера не завршава се на унутрашњим вратима њиховог стана, већ постоји легитимни оправдан интерес да се улазак или излазак станара, њихових цимера или гостију из стана и зграде не прати и не бележи непрекидно. Овде није важно да ли се и такав надзор евидентира, зато што озбиљна повреда приватности (тајности) постоји самим тим што се погођено лице осећа изложено и под сталним притиском надзора због начина на који је надзор успостављен. Поново се, стога, наводи да интерес станара да се њихови лични подаци (или њихових посетилаца) не обрађују путем снимака видео-надзора сваки пут када напусте или уђу у своје домове надмашује – у најбољем случају објективно оправдан – интерес оних који желе да заштите своју имовину. Из тога произлази да обрада личних података камерама, које снимају просторе кроз које морају да прођу сва лица (станари, посетиоци, поштански радници, итд.) приликом изласка и уласка у стамбени простор,

²⁷ *Ibid.*, одељак Д.2.1 ц).

²⁸ Европски суд за људска права - ЕСЉП (енгл. European Court of Human Rights) је судска институција Савета Европе, основана 1959. године, за заштиту права и слобода гарантованих Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (1950).

²⁹ Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода – ЕКЉП (https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_srp - приступљено 22.10.2025. године)

није обухваћена оправданим интересом стамбене заједнице као руковоаца подацима насталих употребом видео-надзора.³⁰

3.2. Шведска

Слично становиште заузело је и надзорно тело Шведске, које је казнило власника и управљача стамбеног комплекса са 200.000 шведских круна (17.366 евра) због постављања осамнаест камера у заједничким просторијама стамбене зграде којима је вршена прекомерна обрада података о личности и повреди права на информисање према члану 13 ГДПР.³¹

Након жалбе станара у вези са потенцијално неовлашћеним надзором камерама у стамбеној згради у Малмеу и нарушавањем права лица, на које се подаци односе, на информисање и остваривање њихових права поводом упућеног захтева, шведско надзорно тело је започело поступак надзора. Према утврђеном стању, видео-надзор се врши са 18 камера које су постављене у гаражи, подруму, бициклани, остави и простору где се налазе уређаји за снабдевање електричном енергијом и грејање, вешерници и просторији за одлагање смећа. Камере су усмерене ка гаражи, подрумском улазу у теретану, остави за бицикле, грејном центру, ходнику ка вешерници и гаражи, степеништу А, Б и Ц улаза у зграду, на степеништу од улаза Ц ка подруму, остави и простору за одлагање отпада. Видео надзор се врши даноноћно јер се према наводима управника стамбеног комплекса инциденти могу дешавати у свако доба дана, радним данима и викендом. Снимање се врши када се детектује покрет камерама, уз напомену да се не врши надзор у реалном времену и да нема

³⁰ Datenschutzbehörde (DSB Austria), *Op cit.*, одељак Д.3.

³¹ Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), IMY-2023-15373, 12.11.2024. (<https://www.imy.se/globalassets/dokument/beslut/2024/beslut-tillsyn-granit-bostad-beritsholm.pdf> - приступљено 20.03.2025.) Видети и одлуку овог надзорног органа где се налаже стамбеној заједници да обустави видео-надзор степеништа и главног улаза, да обустави аудио снимање путем надзорних камера (што је посебно тешка повреда), као и да камеру која је усмерена ка разводној кутији преусмери како не би надгледала складишта станара - Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (formerly Datainspektionen) (Sweden), DI-2018-14593, 15.06.2020. (<https://www.imy.se/globalassets/dokument/beslut/2020-06-16-kamerabevakning-hos-brf2.pdf>, <https://www.imy.se/nyheter/bostadsrattsforening-far-inte-kamerabevaka-entre-och-trapphus/>, <https://www.imy.se/en/news/co-operative-housing-association-banned-from-using-video-surveillance-in-entrance-and-stairwell/> - приступљено 09.04.2025.), као и одлуку у којој је изречена новчана казна стамбеној заједници због тога што је видео надзор обухватао улаз на спрат и тиме су сви станари на том спрату били под надзором на путу до и од својих станова, а посебно што су улазна врата станова подносиоца пријаве и његовог најближег комшије јасно укључена у област снимања путем видео надзора - Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (formerly Datainspektionen) (Sweden), DI-2020-4534, 14.12.2020. (<https://www.imy.se/nyheter/300-000-kr-i-sanktionsavgift-mot-bostadsbolag/>, <https://www.imy.se/en/news/300000-sek-fine-against-housing-company/>, <https://www.imy.se/globalassets/dokument/beslut/2020-12-14-beslut-tillsyn-uppsalahem.pdf> - приступљено 09.04.2025.).

аудио снимања. Снимљени материјал се чува 14 дана јер постоји само један менаџер и канцеларија нема фиксно радно време. Такође може потрајати временски да се открије инцидент. Три особе имају приступ снимцима. Према наводима управника, сврха видео надзора је сузбијање и превенција криминала, стварање безбедног животног окружења, документовање доказа у случају инцидента и сузбијање великих трошкова у случају екстензивног разврставања смећа и сметњи услед штеточина, као и у сврху одвраћања у погледу провала и покушаја преваре.³²

Надзорно тело је разматрало два главна питања: правни основ за присуство осамнаест камера према члану 6(1)(ф) ГДПР и могуће повреде права на информисање према члану 13 ГДПР.³³ Понављајући потребу да буду испуњени у потпуности услови који су наведени и у претходно поменутом случају из Аустрије, надзорно тело Шведске наводи да су предузете алтернативне мере, ограничавањем приступа комплексу коришћењем система контроле приступа, надоградњом снажнијих аутоматских капија, постављањем решетки испред врата и сензора покрета за аутоматско осветљење, као и побољшањем осветљења. На улазу у подрум постоји осветљење које се укључује када се детектује кретање због људи који се током вечери крећу близу балкона станара. Према наводима управника, мере које су предузеле нису у довољној мери смањиле инциденте, те да су у областима где су постављене камере оне имале одвраћајући ефекат у погледу провала и покушаја преваре. Надзорно тело констатује да су предузете алтернативне мере које су мање инвазивне на приватност у односу на надзор камерама и да је, према изјави управника, надзор имао ефекат одвраћања те да, иако није ограничен надзор ни у времену ни у области коју покрива, нпр. маскирањем, у циљу смањења задирања у приватност, да се према наводима управника надзор може сматрати неопходним за заштиту легитимних интереса станара стамбеног комплекса.³⁴

Овај надзорни орган, ипак, сматра да је са аспекта процене постојања легитимног интереса ради употребе система видео-надзора потребно истаћи да сваки надзор камером представља мешање у приватност појединца, те да је ЕДПБ навео у смерницама за примену и тумачење одредби ГДПР приликом обраде података о личности употребом видео-надзора, да треба узети у обзир и разумна очекивања лица на које се подаци односе у време и у контексту обраде његових података, односно може ли објективна трећа страна разумно очекивати да ће бити предмет надзора у одређеној ситуацији и може ли таква објективна трећа страна то закључити. У овом контексту, напомиње се да је разумно очекивање лица на које се подаци односе да се, између осталог, у стамбеним просторима видео-надзор не очекује, те да надзорно тело верује да је надзор камерама у стамбеним срединама, као полазна тачка, веома

³² Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), *Op cit.*, одељак 2.2.

³³ *Ibid.*, одељак 2.3.

³⁴ *Ibid.*, одељак 3.3, 3.3.1 и 3.3.2.

осетљив са тачке гледишта приватности. Међутим, интерес приватности варира у зависности од специфичног подручја који је обухваћен видео-надзором.³⁵

Надзорно тело је размотрило сваки од надзираних подручја и утврдило да, у вези са поменутиим улазима у зграду, степеништима и ходницима усмерених ка становима, интерес станара да се не надзире надмашује интерес стамбене заједнице да врши надзор тих простора. Наиме, наводи се да се надзор камерама који се одвија у улазу или на степеништу и ходницима усмерених ка становима генерално сматра посебно осетљивим по приватност, јер се станари надгледају када стигну и напусте своје домове и да ово омогућава уочавање и уочавање навика, посета и друштвеног круга станара. Ово је сада питање 24-часовног надзора путем камера улаза и приступа свим степеништима, степеништа улаза А, Б и Ц и подрумског улаза у теретану. У оквиру захвата степеништа Б налази се и апартман за госте, што значи да се надзором може наићи на неколико различитих људи, а то донекле појачава интерес за заштиту приватности. У општој процени, надзорно тело верује да интерес за заштиту приватности у улазима и степеништима има велику тежину, те да стога камера за надзор улаза и степеништа као и ходника усмерених ка становима не може бити подржана уравнотежавањем интереса у складу са чланом 6(1)(ф) ГДПР. Такође се није показало да би било могуће оправдати видео-надзор на било којој другој правној основи у члану 6(1) ГДПР те је стамбена заједница тако обрађивала личне податке кршећи члан 6(1) ГДПР.³⁶

Надзорно тело заузело је и став да је ризик од повреде приватности смањен у односу на подруме, бициклане, вешерај, просторије за одлагање смећа, оставе и ходнике до тих локација, јер станари не морају да пролазе кроз ове просторе да би дошли до и од својих станова, нити се у њима задржавају дуже време посебно током каснијих вечерњих и ноћних сати, када се може претпоставити да су станари

³⁵ Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), *Op cit.*, одељак 3.3.3.

³⁶ Управник стамбене заједнице је надзорном телу доставио извештаје о инцидентима који су се догодили у периоду од 13.05.2019. до 31.12.2023.године. Из документације се види да су се активирали провални аларми на степеништима Б и Ц због неовлашћеног приступа, аларми о сумњи на неовлаштени приступ степеништу Б, провале у делу улаза степеништа Б, активирање аларма код степеништа Б приликом постављања скеле ван објекта, поломљеног стакла на степеништу и интервенције полиције у стану која је за последицу имала оштећење стана и степеништа. Такође, истакнуто је да се неовлашћени приступ имовини дешава три до четири пута годишње кроз излазе за случају опасности који су због тога оштећени, као и да је вандализам у виду графита настао на степеништу, те да је било проблема са приступом згради неовлашћених лица, посебно наркомана, што је изазвало несигурност купаца станова. Поводом ових навода надзорно тело сматра да се ради о инцидентима који нису довољно озбиљне природе да би се сматрало да постоји већи интерес за заштитом улаза и степеништа путем видео-надзора од интереса заштите приватности на тим подручјима, узимајући у обзир и то да је већина инцидента успешно решена и без присуства видео-надзора у тим подручјима, као и да су примењене мање инвазивне мере по приватност дале одговарајући резултат. Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), *Op cit.*, одељак 3.3.3.

присутни на овим локацијама у мањој мери. Међутим, требало је утврдити постојање стварних инцидената на овим локацијама да би се заиста могао оправдати интерес за постојањем видео-надзора те и у овом случају интерес стамбене заједнице за постојање камера за надзор ових подручја не надмашује интерес станара да не буду надгледани. Наиме, надзорно тело напомиње да стамбена заједница спроводи опсежан надзор камером даноноћно, да због тога станари не могу да избегну надзор камера, што указује на већи ризик од нарушавања приватности, те да интерес за заштиту приватности у подрумима, бицикланама, вешерницама, просторијама за одлагање смећа, оставама и ходницима према тим локацијама има релативно велику тежину. Сагласно претходном, надзорно тело сматра да камера за надзор подрума, бициклане, вешераја, просторија за одлагање смећа и ходника до тих локација не може бити оправдана уравнотежавањем интереса према члану 6(1)(ф) ГДПР. Такође се није показало да би било могуће оправдати видео-надзор на било којој другој правној основи у члану 6(1) ГДПР те је стамбена заједница тако обрађивала личне податке кршећи члан 6(1) ГДПР и у овом делу.³⁷

У погледу гараже, наводи се да се тамо постављеном камером за надзор мање нарушава приватност, јер појединци не морају да пролазе кроз ове просторе да би дошли до својих станова, нити се тамо задржавају дуже време те да је интерес за заштиту приватности на овој локацији нешто мањи. С обзиром на то да су се у ранијем периоду догодиле провале у гаражи са украденим аутомобилима, надзорно тело сматра да у овом случају постоји оправдање и правни основ према члану 6(1)(ф) ГДПР. У том смислу истакнуто је да истрага показује да су гаражна врата ударена једном приликом 2023. године, да су извршене провале у гаражу 2019. и 2023. године када су аутомобили отуђени, као и да је евидентирана крађа волана и фарова. Надзорно тело напомиње да се у гаражи налази имовина која може бити подложнија крађи, што се разликује од других места у згради, као што су подрумски ходници и вешернице. Реч је о другачијем типу места које се чува и другачијем типу имовине која се мора заштитити, што утиче на процену интереса за чување, за које се сматра да су у гаражи већи него на другим местима у згради, те стога заузима становиште да

³⁷ Из извештаја о кривичним делима и инцидентима које је стамбена заједница доставила произлази да је било аларма о сумњи на неовлашћени приступ разводној табли, аларма да су разваљена врата просторије за одлагање смећа, као и аларма о оштећеним вратима оставе, вероватно због покушаја провале. Поред ових инцидената, на локацијама је било и вандализма у виду графита. Надзорно тело наводи да је потребно да постоји стварни интерес за надзор, односно да су се стварни инциденти догодили на локацијама које се прате камерама. Надзорно тело сматра да је стамбена заједница показала да је дошло до инцидената на одређеним локацијама које се прате видео-надзором, али не и на свим локацијама. То су такође углавном инциденти који се не понављају и који су успешно решени. Све у свему, надзорно тело оцењује да чак и ако је дошло до одређених инцидената, потреба за постојање видео-надзора на овим локацијама је релативно мала. *Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), Op cit.*, одељак 3.3.3.

интерес стамбене заједнице за постојање камере за надзор гараже, чак и ако се инцидент догодио пре неколико година, надмашује интерес станара да се тај простор не надгледа камером и да стамбена заједница стога има правни основ према члану 6(1)(ф) ГДПР у вези са видео-надзором гараже.³⁸

3.3. Холандија

На овом месту потребно је указати да се Управни суд у Амстердаму, потврђујући одлуку надзорног тела ове државе, изјаснио и о оправданости замене старих камера новим, те о постојању одговарајућих мера безбедности. У првом случају, нове камере (оштријом сликом) олакшавају утврђивање идентитета починиоца штете и одговорног за њену надокнаду³⁹, у другом - закључено је да је стамбена заједница (израдом одговарајућих правила и процедура) предузела мере и

³⁸ *Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), Op cit.*, одељак 3.3.3. У погледу захтева који произлазе из члана 13. ГДПР, надзорно тело је утврдило да стамбена заједница није успела да ефикасно одговори на захтев за информацијама у складу са чланом 13(1) и (2) ГДПР. Наиме, члан 13. ГДПР регулише које информације се морају пружити када се лични подаци прикупљају од лица на које се подаци односе. У случају надзора камером, сматра се да су лични подаци прикупљени од лица на које се подаци односе (видети EDPB Guidelines 3/2019, став 110.). У светлу претходног, истрага показује да када је управник преузео имовину 2022. године, на натпису су недостајале информације, између осталог, о сврси обраде личних података (надзор камером), идентитету руковоаца података, контакт информације руковоаца података, правни основ за надзор и колико дуго се чува снимљени материјал видео-надзора. Ако је правни основ члан 6(1)(ф) ГДПР (уравнотежавање интереса), такође се мора навести који легитимни интерес обрада има за циљ да заштити. Такође, мора да садржи информације о примаоцима или категоријама прималаца који ће примити личне податке, где је то примењиво. Такође није било информација о томе да лица на које се подаци односе имају право да од руковоаца захтевају брисање личних података или да уложе приговор на обраду. У вези са аргументом стамбене заједнице да су лица на које се подаци односе већ поседовали информације о обради података о личности пошто су биле доступне на веб страници и да су оне у току поступка ревидиране, а поједине информације ажуриране 27.11.2023. године, надзорно тело је сматрало да, док су на почетку информације о присуству камера достављене лицима на које се подаци односе, недостатак ажурирања неких информација (на пример: ко је био руковалац, подаци за контакт) представља кршење члана 13. ГДПР, односно да је стамбена заједница од 1.11.2022. године обрађивала личне податке кршећи члан 13. ГДПР. *Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), Op cit.*, одељак 3.4.

³⁹ Иако камере омогућавају боље препознавање особа од камера које су раније коришћене у стамбеној заједници, нема доказа да новоинсталиране камере обрађују биометријске податке (што би се могло сматрати изузето прекомерним – прим. аут.). На основу информација које су странке дале у вези са новопостављеним камерама, суд налази да се ради о редовним сигурносним камерама које дају оштрију слику од камера које су замењене. Одлука о замени камера донета је на основу одлуке стамбене заједнице и потребе да се стекне јаснија слика о појединцима у тренутку када се мора поднети пријава и да би се могла надокнадити штета настала од лица које је штету проузроковало пред надлежним органима. *Rechtbank Amsterdam, AMS 20/3251, ECLI:NL:RBAMS:2021:6379, 09.11.2021.*, став 9.2 (<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBAMS:2021:6379> – приступљено 09.04.2025.).

довољно заштитних механизма за заштиту права на приватност станара и посетилаца стамбене зграде ради ограничавања могућности настанка нежељених последица.⁴⁰

У овом контексту потребно је нагласити важност изнетог става надзорног тела и управног суда којима се указује на потребу постојања одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера које ће посебно омогућити поштовање начела интегритета и поверљивости којим се обезбеђује одговарајућа заштита података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења уз истовремено остваривање сврхе која се састоји у заштити имовине и станара.

3.4. Шпанија

Шпанско надзорно тело је утврдило кршење члана 5(1)(ф) ГДПР и казнило стамбену заједницу са 2.000 евра због незаконитог приступа снимцима видео-надзора и њиховог неовлашћеног дељења.⁴¹ Према утврђеном чињеничном стању, управник стамбене заједнице је заједно са још неколико других станара, приступио снимцима из система видео-надзора стамбене заједнице у којима се појављује лице које се обратило надзорном телу, сачињавајући видео и фотографске записе видео снимака, које је затим поделио са осталим станарима путем групног чета на *Whats-up* апликацији чиме је приступио и обрадио податке подносиоца захтева, као и других станара супротно важећим прописима, односно кршећи начело интегритета и поверљивости приликом обраде њихових личних података.

У току поступка стамбена заједница је навела да се ради о индивидуалном понашању њиховог управника, кога је стамбена заједница у међувремену разрешила дужности, те да за учињену повреду прописа, за коју у својој изјави признаје да се догодила како је и наведено у самој представци подносиоца, може да одговара само физичко лице – управник стамбене заједнице, а не стамбена заједница. Међутим, надзорно тело овај аргумент сматра неодрживим из разлога што је стамбена заједница деловала као руковалац, јер је заједнички: а) одобрила постављање камера својом одлуком, б) одредила сврху обраде и в) успоставила средства и начине за обављање

⁴⁰ Наиме, утврђено је да се врши брисање снимака након - у сваком случају - четири недеље, да је приступ видео снимцима обезбеђен лозинком, да је снимач постављен у закључану просторију, да је само ограниченом броју чланова управљачког одбора стамбене заједнице дозвољено да проверава снимке видео-надзора и приступа том систему, те да се врши евидентирање извршених радњи приступа систему видео-надзора у дневнику радњи и евиденција (тзв. log files), да је потребно постојање оправданог и законитог разлога за приступање снимцима, као и да је извршено постављање одговарајућих ознака којим се пре уласка у простор снимања лица обавештавају о постојању видео-надзора уз навођење свих релевантних информација у складу са ГДПР. (*Ibid.*, став 10.1.).

⁴¹ AEPD (Spain) - EXP202204461, PS-00379-2022, 07.12.2022. (<https://www.aepd.es/documento/ps-00379-2022.pdf> - приступљено 09.04.2025.).

наведене обраде. Даље се наводи да је у поступку утврђено да је управник стамбене заједнице остварио приступ просторији у којој је постављен систем видео надзора, без оправдања и сврхе према важећим прописима, као и да је доказано да су фотографије и снимци добијени са системског монитора, затим дељени путем приватне апликације за размену порука до неутврђеног броја лица те стамбене заједнице, уз коментаре праћене погрдним изразима. Надзорно тело напомиње да се приступ снимцима видео-надзора може одобрити само у законом утврђеним случајевима и од стране прописно овлашћеног лица, и само где и када је то неопходно. Ширење слика добијених овим системима је такође изузетно, уз поштовање важећих прописа о заштити података о личности, као и других релевантних прописа важећег правног система.⁴² Даље се наводи да се мора истаћи одговорност стамбене заједнице у целини између осталог, и зато што стамбена заједница одобрава уградњу, одређује сврху и средства за вршење наведене обраде. Стамбена заједница је, избором управника, прихватила све правне последице његовог и деловања других званичника стамбене заједнице, укључујући и оне настале несавесним радом, коришћењем свог положаја и ауторитета за доношење одлука или понашање који можда нису у најбољем интересу стамбене заједнице. Питање наводне грађанске или кривичне одговорности за штету коју је њен управник проузроковао стамбеној заједници, услед намерног или немарног пропуста да изврши своје дужности, јесте ствар која, тамо где је то прикладно, спада у надлежност надзорног тела стамбене заједнице кроз механизме предвиђене шпанским законом којим се регулише управљање зградама и имовином. Ово тело може против управника стамбене заједнице предузети било коју правну радњу која се сматра одговарајућом, чак и у случају злоупотребе овлашћења. Из скупа приложених навода и доказа, које признаје и стамбена заједница, може се закључити да је дошло до недозвољеног приступа снимцима са система видео надзора, без оправданог разлога за приступ, а затим и њиховог незаконитог ширења на описани начин. За повреду члана 5(1)(ф) ГДПР одговорна је стамбена заједница у целини, због чега јој је изречена новчана казна, уз напомену да је потребно усвојити додатне мере заштите као што је јасно навођење особе која је првенствено одговорна за приступ видео-надзору, успостављање документованог протокола за поступање који би спречио будуће радње попут оних описаних, те увођење других механизма за заштиту права на приватност станара и посетилаца стамбене зграде ради ограничавања могућности настанка нежељених последица.⁴³

⁴² AEPD (Spain) - EXP202204461, *Op cit.*, стр. 2-4.

⁴³ *Ibid.*, стр. 5-6.

3.5. Италија

Надзорни орган за заштиту података о личности Италије одлучивало је о законитости уградње видео-надзора у стамбеној заједници која је извршена без потребне одлуке скупштине станара стамбене заједнице. Утврђено је да је управник стамбене заједнице, као руковалац, прекршио чланове 5(1)(а) и 6 ГДПР-а, незаконитом уградњом система видео надзора, због чега су изречене новчана казна од 1.000 евра и забрана обраде.⁴⁴ Свеукупним прегледом прибављене документације утврђено је да је постављање камера у стамбеној згради директно наложио управник без одлуке стамбене заједнице о овом питању, ослањајући се на састанак од 12.12.2019. године, на ком је „позвао етажне власнике - станаре да израде предрачун за постављање камера погодних за заштиту имовине стамбене заједнице“. Непостојање одлуке стамбене заједнице значило је да је управник деловао мимо обавеза које су му прописане законом.⁴⁵ Осим тога, из докумената произилази да је управник био укључен у цео поступак уградње камера, да је одредио и њихов угао снимања, те да је на свом паметном телефону имао апликацију за преглед снимака употребом само њему познатих креденцијала за аутентификацију. Ове околности, сагледане у целини, имају посебан значај за тачну идентификацију управника стамбене заједнице (а не целе стамбене заједнице као у шпанском примеру) као руковаоца подацима и особе одговорне за непоштовање прописа о заштити података о личности.⁴⁶

Даље се напомиње да из наведеног произилази да је обраду предметних података о личности путем видео-надзора извршио управник стамбене заједнице без одговарајућег правног основа сходно чл. 6 ГДПР. Такође, управник нема легитиман (оправдан) интерес, стваран и актуелан, повезан са постојањем стварне ризичне ситуације, која би му омогућила закониту обраду података видео-надзором. Остваривање потенцијалног оправданог интереса стамбене заједнице ради заштите имовине од крађе или вандализма, могло би да се оствари кроз постављање система видео-надзора уз претходно спроведен одговарајући поступак анализе потребе за таквом мером, на основу постојања реалне ризичне ситуације и на основу неопходне уравнотеже са основним правима и слободама заинтересованих страна, а што у конкретном случају није учињено. С тим у вези, констатује се да је предметна обрада незаконита јер се спроводи уз кршење општих принципа законитости, поштења и

⁴⁴ Garante per la protezione dei dati personali (Italy), 9960920, 26.10.2023. (<https://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/9960920> - приступљено 09.04.2025.).

⁴⁵ Наиме, надзорно тело Италије наводи чл. 1130 Грађанског законика Италије, где се у набрајању дужности управника, идентификује, у првој тачки, управо извршење скупштинских одлука, уз постојање само одређене одредбе о аутономном коришћењу ствари у погледу уобичајене употребе ствари, услуга од заједничког интереса.

⁴⁶ *Ibid.*, одељак 3

транспарентности (чл. 5 ст. 1 тачка а) ГДПР) према свим заинтересованим лицима (станарима, њиховим посетиоцима и другим лицима) и у недостатку одговарајућег основа за законитост обраде из чл. 6 ГДПР.⁴⁷

4. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Анализирајући праксу надлежних тела држава чланица ЕУ може се уочити да преовлађује становиште о постојању разумног очекивања лица, на које се подаци односе, да у стамбеним просторима нема видео-надзора, и да заштити приватности употребом ових средстава треба прићи опрезно. Важно је имати на уму и да се интерес приватности различито оцењује у зависности од специфичног подручја који је обухваћен видео-надзором у стамбеној заједници. О овоме најбоље сведоче примери из праксе надлежних органа Аустрије и Шведске који су детаљном анализом прописа, достављене документације и конкретних ситуација у сваком од надзираних подручја утврдили и образложили потребу и границе употребе видео-надзора у стамбеним заједницама руководећи се праксом Суда правде ЕУ, Смерницама ЕДПБ и ставовима ЕСЉП.⁴⁸

Као најчешћи основ за увођење и примену видео-надзора у стамбеним заједницама појављује се оправдани интерес руковоца (стамбене заједнице) предвиђен чланом 6(1)(ф) ГДПР позивајући се на потребу заштите имовине, здравља и живота станара зграде. Потребно је, с тим у вези, напоменути да се за оправдање овог основа захтева испуњење строгих критеријума и постојање поменутог интереса на датум почетка обраде који мора бити постојећи и стваран, а не хипотетички. Осим тога, неопходно је водити рачуна и о времену примене сигурносних мера, месту где се оне могу сматрати оправдане и строго нужне, уз услов да алтернативне сигурносне мере (постављање боље расвете, постављање сигурносних брава, електронске контроле приступа, уградња против провалних прозора и врата или nanoшење антиграфитних премаза или фолија на зидове) нису претходно биле у конкретном случају делотворне, што се мора документовати и доказати. Може се уочити да су надлежни органи држава ЕУ, као полазну основу, користили ставове цитиране одлуке Суда правде ЕУ *TK v. Asociația de Proprietari bloc M5A-Scara A*, при томе водећи рачуна о поштовању принципа обраде наведених у члану 5(1) ГДПР-а, посебно принципа минимизације података (чл. 5(1)(ц) ГДПР).

Када је реч о постојању примерених мера безбедности података у системима видео-надзора, односно о одговарајућој заштити података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка,

⁴⁷ *Ibid.*, одељак 3

⁴⁸ О начину на који Европски суд за људска права посматра нека од кључних питања од значаја за обраду података о личности путем видео надзора видети (Golubović D. V., Galetin M. S., 2024., 61-77).

уништења или оштећења, истиче се потреба за спречавањем незаконитог приступа снимцима видео-надзора и њиховог неовлашћеног дељења и употребе ван сврхе због које су прикупљени. Ово питање је посебно наглашено у наведеном предмету из Шпаније. Поред тога, истиче се и неопходност да се приликом увођења система видео-надзора у стамбеним заједницама подаци обрађују законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, а што је посебно истакнуто у изнетом примеру из Италије. Такође, уочава се и значај обавеза руковооца да обезбеди транспарентност, тј. да информише лица на које се подаци односе о обради података путем видео-надзора. Према цитираним смерницама ЕДПБ о обради података о личности путем видео-надзора, узимајући у обзир количину информација која се мора доставити лицу на које се подаци односе, руковооци могу примењивати вишеслојни приступ, у складу с којим могу комбиновати методе за осигуравање транспарентности. Пре свега, неопходно је упозорење да је објекат, односно поједина просторија у њему, те спољна површина објекта, под видео-надзором. Како би се на лако видљив, разумљив и јасно читљив начин пружио смислен преглед намераване обраде, ознака упозорења треба да је видљива најкасније приликом уласка у периметар снимања, а информације приказане тако да лице на које се подаци односе може лако препознати околности надзора пре уласка у надзирано подручје (отприлике у висини очију). Лице на које се подаци односе мора бити у могућности да процени које је подручје обухваћено видним пољем објектива камере како би могло избећи надзор или прилагодити своје понашање ако је то потребно. Знак упозорења треба да садржи најважније информације, попут појединости о сврхама обраде, идентитету руковооца и постојању права лица на које се подаци односе, податке за контакт путем којих лице на које се подаци односе може остварити своја права заједно с информацијама о највећим учинцима обраде. Информације другог слоја исто се тако морају налазити на месту које је лако доступно лицу на које се подаци односе, на пример, као целовито наведене на информативном летку доступном на централном месту (нпр. информацијском пулту, рецепцији или благајни) или приказане на лако доступном плакату. Знак упозорења првог слоја мора јасно упућивати на информације другог слоја. Осим тога, најбоље би било да информације првог слоја упућују на дигитални извор другог слоја (нпр. QR код или интернет страницу). Међутим, информације би требале бити лако доступне и у недигиталном облику. Приступ информацијама другог слоја требало би омогућити без уласка у надзирано подручје, посебно ако се информације пружају у дигиталном облику (на пример, пружањем линка или навођењем броја телефона који је могуће назвати). Независно од начина, пружене информације морају садржавати све предвиђено одредбама члана 13 ГДПР.⁴⁹ Може се закључити да у пракси надлежних органа

⁴⁹ О значају права из члана 13. ГДПР најбоље илуструје наведени пример из праксе надзорног органа Шведске које је, између осталог, и због повреде права на информисање према члану 13.

држава чланица ЕУ постоји веома уједначен и свеобухватан приступ приликом процене да ли су и у којој мери поштовани основни принципи заштите података о личности који произлазе из ГДПР приликом употребе система видео-надзора у стамбеним заједницама, као и да се у вези с тим води рачуна о специфичностима сваког конкретног случаја. Према изнетој пракси могао би се извести закључак да постоји тежња да се успостави што је могуће правичнија равнотежа између потребе за безбедношћу стамбене заједнице и њених интереса, са једне стране, и поштовања стандарда приватности и заштите података о личности као основног људског права, са друге стране. У том погледу, претходно изнети примери могу послужити као добра полазна основа за уређење и поступање надзорних органа и других држава, а посебно оних које свој систем заштите података о личности у великој мери ослањају на правним тековинама ЕУ.

ЛИТЕРАТУРА

Петровић З., 2024., „Видео-надзор и заштита података о личности у Републици Србији“, Савремене студије безбедности бр. 1/2024, Универзитет у Београду – Факултет безбедности;

Калаба О., 2023., „Прекогранични пренос података о личности у домаћем праву и праву Европске уније“, Европско законодавство, бр. 84/2023, Институт за међународну политику и привреду, Београд

Petrović, D. 2022. Privacy and Protection of Personal Data: Criminal Law Aspect, *Strani pravni život*, 66 (4), pp. 469-490. (<https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0039-2138/2022/0039-21382204469P.pdf>; https://doi.org/10.56461/SPZ_22407KJ – приступљено 09.04.2025.);

Kuner C., Bygrave L. A., Docksey C., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR), A Commentary*, Oxford University Press, New York, 2020.

Golubović D. V., Galetin M. S., 2024., „Pregled praske Evropskog suda za ljudska prava od značaja za obradu podataka o ličnosti putem video-nadzora“, *Strani pravni život*, God. 68, br. 1/2024., Institut za uporedno pravo, Beograd;

EDPB Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices (Version 2.0), Adopted on 29 January 2020;

Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27.04.2016. о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности, слободном кретању таквих података и стављању Директиве 95/46/ЕЗ ван снаге (Општа уредба о заштити података – ГДПР);

ГДПР-а стамбеној заједници изрекло новчану казну. (EDPB Guidelines 3/2019, *Op cit.*, , став 110-119.).

Директива 95/46/ЕЗ Европског парламента и Савета од 24.10.1995. о заштити физичких лица у вези са обрадом података о личности и о слободном кретању таквих података;

ТК v. Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA, Case C-708/18, ECLI:EU:C:2019:1064, 10.12.2019. (<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=video%2Bsurveillance%2Bresidential%2Bbuildings&docid=221465&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2244280#ctx1> – приступљено 08.03.2025.);

Datenschutzbehörde (DSB Austria), DSB-D213.1759, ECLI:AT:DSB:2023:2023.0.159.938., 04.08.2023. (https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?ResultFunctionToken=a7b24335-c8ff-4037-b767-ec7682ae6647&Position=1&SkipToDocumentPage=True&Abfrage=Dsk&Entscheidungsart=Undefined&Organ=Undefined&SucheNachRechtssatz=True&SucheNachText=True&GZ=&VonDatum=01.01.1990&BisDatum=&Norm=&ImRisSeitVonDatum=&ImRisSeitBisDatum=&ImRisSeit=ZweiWochen&ImRisSeitForRemotion=ZweiWochen&ResultPageSize=100&Suchworte=DSGVO&Dokumentnummer=DSBT_20230804_2023_0_159_938__00; https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/Dsk/DSBT_20230804_2023_0_159_938__00/DSBT_20230804_2023_0_159_938__00.html - приступљено 17.03.2025.);

Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (Sweden), IMY-2023-15373, 12.11.2024. (<https://www.imy.se/globalassets/dokument/beslut/2024/beslut-tillsyn-granit-bostad-beritsholm.pdf> - приступљено 20.03.2025.);

Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (formerly Datainspektionen) (Sweden), DI-2018-14593, 15.06.2020. (<https://www.imy.se/globalassets/dokument/beslut/2020-06-16-kamerabevakning-hos-brf2.pdf>, <https://www.imy.se/nyheter/bostadsrattsforening-far-inte-kamerabevaka-entre-och-trapphus/>, <https://www.imy.se/en/news/co-operative-housing-association-banned-from-using-video-surveillance-in-entrance-and-stairwell/> - приступљено 09.04.2025.);

Integritetsskyddsmyndigheten - IMY (formerly Datainspektionen) (Sweden), DI-2020-4534, 14.12.2020. (<https://www.imy.se/nyheter/300-000-kr-i-sanktionsavgift-mot-bostadsbolag/>, <https://www.imy.se/en/news/300000-sek-fine-against-housing-company/>, <https://www.imy.se/globalassets/dokument/beslut/2020-12-14-beslut-tillsyn-uppsalahem.pdf> - приступљено 09.04.2025.);

Rechtbank Amsterdam, AMS 20/3251, ECLI:NL:RBAMS:2021:6379, 09.11.2021., став 9.2 (<https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBAMS:2021:6379> – приступљено 09.04.2025.);

AEPD (Spain) - EXP202204461, PS-00379-2022, 07.12.2022. (<https://www.aepd.es/documento/ps-00379-2022.pdf> - приступљено 09.04.2025.);

Garante per la protezione dei dati personali (Italy), 9960920, 26.10.2023.
(<https://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/9960920>
- приступљено 09.04.2025.);

Ostoja KALABA

Ph.D Candidate, University of Novi Sad, Faculty of Law, Republic of Serbia, advisor at the Office of the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, Republic of Serbia, kalaba.ostoja@gmail.com.

VIDEO SURVEILLANCE IN RESIDENTIAL COMMUNITIES IN THE PRACTICE OF
EU MEMBER STATE AUTHORITIES RESPONSIBLE FOR PERSONAL DATA
PROTECTION

Summary

The focus of this paper will be on analyzing the role and implementation of video surveillance in residential communities, with particular emphasis on the challenges, risks, and dilemmas that arise during its introduction and application in the member states of the European Union. Special attention will be devoted to the practice of competent supervisory authorities and courts in EU member states regarding the processing of personal data carried out by residential communities through the use of video surveillance, highlighting potential mistakes while simultaneously presenting recommendations for responsible, efficient, and, above all, legally sound application of these security systems in residential communities.

Key words: housing communities, personal data, video surveillance, GDPR, EU.